

Aspecte ale relațiilor iudeo-creștine în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și astăzi, din perspectiva evreiască

FELICIA WALDMAN

Against the background of the anti-Jewish measures taken by the Romanian authorities during World War II, in the midst of an otherwise quite indifferent society, a relatively small number of people risked their freedom, indeed their very life, to help fellow human beings in need. Some of them have become "righteous among the nations", others are barely remembered. The article traces several cases of churchmen who saved – or at least tried to save – the lives of Jewish victims of the state's nationalistic policies. A special emphasis is laid on the relations between Chief Rabbi Alexander Safran and the leaders of the main Christian religions in wartime Romania. The article ends with a brief evaluation of the Jewish-Christian relations today.

Keywords: *Holocaust, anti-Semitism, rescuers, righteous among the nations, Jewish-Christian relations*

Așa cum arată Raportul Final al Comisiei pentru Studierea Holocaustului în România,

„împrejurări istorice și de natură politică au făcut ca soarta evreilor din România să difere dramatic în funcție de regiunea în care s-au aflat la începutul războiului. [...] Scopul declarat al intrării României în război era recuperarea teritoriilor românești. Populația evreiască din aceste regiuni (circa 200.000 în Basarabia, 93.000 în Bucovina și aproape 200.000 în Transilvania și Banat) era considerată ostilă, străină și destinată eliminării în cadrul programului de «curățire a terenului» conceput de Antonescu. O intensă propagandă antisemită, cu deosebire în armată, la toate nivelurile ierarhiei statului, a făcut din această populație și, prin extindere, din toți evreii, întruchiparea bolșevică. Evreii aflați în teritoriile redobândite au fost făcuți răspunzători de maltratarea, umilirea și chiar uciderea multor militari români în timpul retragerii din vara anului 1940.

Sub Antonescu, regimul evreilor, constant supuși unei sistematice politici de legiferări discriminatorii, a cunoscut totuși, nu puține fluctuații și chiar deosebiri de tratament de la o zonă la alta în interiorul hotarelor României, de regulă determinate de apropierea de zona frontului. Atmosfera antisemită din țară, marcată de numeroase violențe locale, fusese exacerbată încă în anul care preceda începerea războiului.

Dictatura militară instaurată de Antonescu, însoțită de măsuri aspre de